

o súvisi projektu na stavbu hradu s osobnosťou Dürerovou píše: „Či súvisí projekt priamo s osobnosťou Dürerovou, alebo či je iba ozvenou jeho teoretického diela, nedá sa bezpečne rozhodnúť. Proti priamej účasti umelcovej hovorí najmä časový rozdiel. Dürer zomrel roku 1528, teda 9 rokov pred dokončením stavby Červeného Kameňa. Ak teda nebol Červený Kameň postavený priamo podľa Dürerovho projektu, vyrástol celkom iste z jeho myšlienkového dedičstva a teoretického diela.“

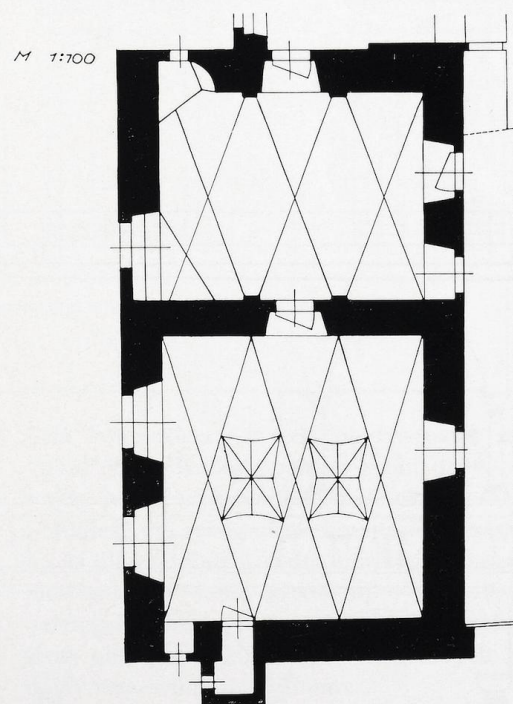
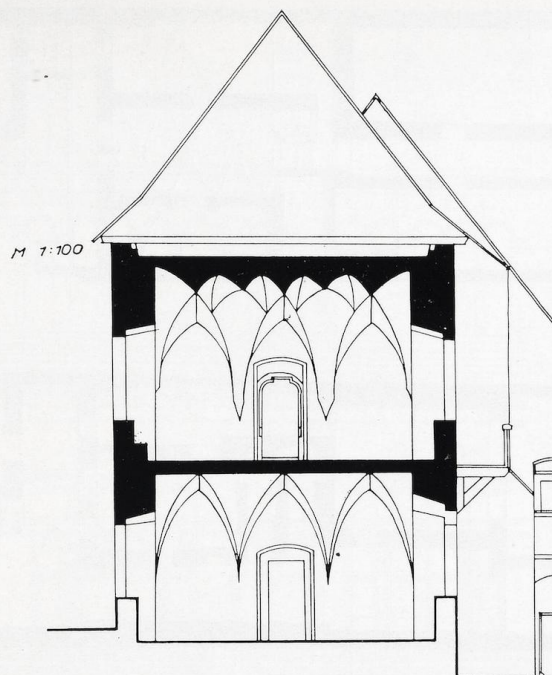
Na nádvorí hradu upútajú pozornosť dva renesančné portály. Prvý z nich smeruje k schodištu (obr. 21). Z pomeru vstupu k štítu — tvrdí Menclová — poznávame renesanciu odvodenú, ktorá prešla nemeckým prostredím a ktorá nepozná klasické vyváženie pomerov a článkov. Ďalej poznamenáva: „Aj anjelici sediaci na rímsových úsekoch pri nápisovej doske prezrádzajú istou tiažou a výrazom hláv zmeny, ktoré podstúpilo talianske ihravé putto v nemeckej renesancii. To je, pravda, poňatie neskorkej renesancie, tak ako vyzeral tento sloh na konci 16. stor., teda na samom rozhraní baroka. Ten ohlasujú už nástavby volút, a opätovné zdôraznenie výškovej osi.“

Portál je z roku 1590. Má otvor komponovaný v pomere 1 : 1,041, čo je s malou nepresnosťou 1 : 1. Celé ostenie portálu sa dá vpísať do obdĺžnika o pomeroch strán 1 : 2, postaveného na výšku.

Druhý renesančný portál, ktorý viedol z nádvorja do veľkej siene, má nad rímsou s vypuknutým vlysom (pokrytým listovými úponkami) a podporetou konzolami iba svetlík (obr. 22). Keďže nevedel priamo k nástupu na veľké schodište, považoval sa za menej významný a je preto jednoduchšie riešený. Svetlosť portálu je komponovaná v pomere 1 : 1. Otvor je tvaru štvorca.

Portály svojou kompozíciou dokazujú, že vznikli z rúk majstrov iného, nám trochu cudzieho stavitelského okruhu v období renesancie. Napokon ani ich proporcionalita nie je — pre renesanciu tak typická — vyslovene iracionálna. Veď ich svetlosť je štvorcového tvaru.

Renesančné umenie, ktoré sa u nás rodí v období neskorkej gotiky, môžeme zhruba rozdeliť na dve väčšie vývojové fázy, z ktorých prvá — najväčšieho rozkvetu — začína sa v 16. stor. a trvá zhruba do konca prvej štvrtiny 17. stor.; druhé obdobie trvá od druhej štvrtiny 17. storočia

24. Kremnica, neskorogotický meštiansky dom č. 36, okolo roku 1520, časť pôdorysu a rez